

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 235/08-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť T., spol. s r. o., so sídlom T., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., B., pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T., spol. s r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008 **z r u š u j e** a vec v r a c i a Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť T., spol. s r. o., trovy konania v sume 223 € (slovom dvestodvadsaťtri eur) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Ď., Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 235/08-20 z 29. júla 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť T., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že:

„Žalobca podal na Okresnom súde so sídlom v Novom meste nad Váhom dňa 12. 03. 2003 proti N., so sídlom na M. na ul... [ďalej len odporca v 1) rade] a JUDr. E. H... so sídlom na M. na... [ďalej len odporca v 2) rade] návrh na začatie konania o zaplatenie náhrady škody.

Žalobca mal v prenájme nebytové priestory, nachádzajúce sa v budove... odporca v 1) rade, s titulu zmluvy o nájme nebytových priestorov zo dňa 01. 02. 1996 na dobu 5 rokov, následne zmluvu o nájme zo dňa 15. 05. 1998 s účinnosťou do dňa 01. 02. 2001 a ďalej zmluvu o nájme zo dňa 19. 01. 2001 na dobu do 31. 12. 2001.

Dňa 27. 11. 2001 podal žalobca na Okresný súd v Novom Meste nad Váhom žalobu proti odporcovi v 1) rade o určenie neplatnosti Zmluvy o nájme zo dňa 19. 01. 2001, a to v časti určenia doby nájmu. Boli sme totiž názoru, že odporca v 1) rade uzavrel

predmetnú zmluvu v rozpore so zákonom a taktiež v rozpore s odporúčením ministra zdravotníctva zo dňa 19. 12. 2000. Vec bola vedená pod sp. zn. 5 C 864/01. Vzhľadom k podanej žalobe a nášmu presvedčeniu, že doba nájmu nebola dohodnutá v súlade s právom, sme predmetné priestory nevypratali po uplynutí termínu 31. 12. 2001.

Odporca v 1) rade nebol ochotný uznať naše výhrady voči zmluve o nájme a dňa 03. 01. 2002 podal návrh na Okresný súd v Novom Meste nad Váhom proti našej spoločnosti o vypratanie, spolu s návrhom o vydanie predbežného opatrenia s rovnakým petitom ako bola samotná žaloba na vypratanie. Vec bola vedená pod sp. zn. 6 C 4/02.

O návrhu žalobcu vo veci určenia neplatnosti Zmluvy o nájme vedenej pod sp. zn. 5 C 864/01, nebolo v tom čase Okresným súdom v Novom Meste nad Váhom právoplatne rozhodnuté a ten istý súd vydal 31. 01. 2002 predbežné opatrenie sp. zn. 6 C 4/02, v ktorom bez prejednávania veci, nám uložil povinnosť aby sme sa zdržali užívania nebytových priestorov, ktoré boli predmetom žaloby o vypratanie a súčasne strpeli vypratanie odporcom v 1) rade.

Napriek tomu, že uznesenie o vydaní predbežného opatrenia sp. zn. 6 C 4/02 zo dňa 31. 01. 2002. sme prevzali až dňa 12. 02. 2002, teda tým dňom nadobudlo vykonateľnosť, odporca v 1) rade dňa 09. 02. 2002 uskutočnil vypratanie svojpomocou a to tak, že vnikol do nebytových priestorov, ktoré boli užívané našou obchodnou spoločnosťou a v ktorých sa nachádzali všetky naše skladové zásoby liekov, ako aj hmotný investičný majetok a tento náš majetok uložil do náhradných priestorov. O uvedenom kroku sme neboli vopred informovaní a odporca v 1) rade nás k vyprataniu neprizval. Podotýkame, že odporca v 1) rade vypratanie uskutočnil mimo riadne exekučné konanie, ktoré by sa v tej dobe ani nedalo vykonať, pretože uznesenie o nariadení predbežného opatrenia nebolo ešte dňa 09. 02. 2002 vykonateľné...

O násilnom vyprataní sme sa dozvedeli až dňa 11. 02. 2002, t. zn. až dorúčením uznesenia o predbežnom opatrení...

Zastávali sme názor, že odporcovia konali v rozpore so zákonom, pretože v uvedenej dobe nebol dôvod ani na exekučný výkon súdneho rozhodnutia, pričom oni sa rozhodli postupovať formou svojvoľného vypratania, teda svojvoľného výkonu práva, pričom bezpochyby sa jednalo o útočnú svojpomoc...

Podľa odvolacieho súdu nešlo o konanie protiprávne, pokiaľ existujú okolnosti

protiprávnosť vylučujúce. Ako príklad odvolací súd uviedol ustanovenie § 6 ObčZ. Takýto názor súdu sme považovali za nesprávny, pretože uznesenie sa svojou povahou od rozsudku nijako nelíši v charaktere, t. zn. vo vlastnosti sú obe súdnym rozhodnutím. A predsa nie je prípustné, aby účastník konania nútené realizoval súdne rozhodnutie svojpomocne, aj keď sa jedná len o predbežné opatrenie, ktoré je svojou povahou provizórne a dočasné, na nevyhnutný čas upravuje právne pomery medzi dotknutými stranami...

Pokiaľ by sa mal názor vyslovený odvolacím súdom aplikovať v praxi do dôsledkov, aj predbežné opatrenie o povinnosti plniť peňažné plnenie v určitých intervaloch by si oprávnený mohol vymôcť tak, že by peniaze z obydlia povinného počas jeho neprítomnosti jednoducho ukradol a to dokonca po tom, čo do obydlia násilne vnikol. Takýto postup je prirodzene v právnom štáte netolerovateľný a v žiadnom prípade ho nemožno pokladať za defenzívnu svojpomoc podľa § 6 ObčZ. Podobne aj v súdnej veci bol povinný v 1) rade rešpektovať, že aj ohľadne právnej ochrany poskytnutej predbežnými opatreniami je daný všeobecný štátny monopol ochrany práva a ak sa žalobca odmietal dobrovoľne podrobiť nároku žalovaného v 1) rade plynúceho z predbežného opatrenia, mal žalovaný v 1) rade požiadať o pomoc orgán na to určený t. j. a v tom čase súdny vykonávateľ. Na to by samozrejme potreboval, aby na predmetnom súdnom rozhodnutí bola vyznačená doložka vykonateľnosti, ktorá však na predmetnom uznesení o predbežnom opatrení, nebola...

Medze legality (dovolenosti) svojpomoci podľa § 6 ObčZ sú dané týmito podmienkami, ktoré musia byť naplnené kumulatívne:

- a) môže ju použiť výlučne ohrozený, v žiadnom prípade tretia osoba*
- b) existuje hrozba zásahu do práva patriaceho oprávnenému*
- c) hroziaci zásah je neoprávnený a hrozí bezprostredne*
- d) zásah môže byť odvrátený len spôsobom primeraným spôsobu, okolnostiam a intenzite zásahu, ktorý hrozil, tzv. zásada proporcionality.*

Z uvedeného je zřejmé, že § 6 ObčZ nepozná útočnú svojpomoc, ktorej sa dopustili spoločným konaním obaja žalovaní. Účelom dovolenej defenzívnej svojpomoci je zachovanie doterajšieho faktického pokojného stavu a to aj vtedy, ak by tento stav bol neoprávnený či protiprávny (Jedlička a Švestka a kol.: Občanský zákoník, komentář, 4. vydání str. 42) a nie vytvorenie stavu nového, hoc aj korešpondujúceho

a právom.

Vzhľadom na doterajší postup vo veci, sa porušovateľ dopustil závažného porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, z ktorého vyplýva, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, pričom podmienky a podrobnosti osudnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že:

„1. Rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co/34/2008-521 zo dňa 27. 03. 2008 a rozhodnutím Okresného súdu Trenčín sp. zn. NM-4 C/57/2003-465 zo dňa 23. 10. 2007, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6. ods. 1 Dohovorom o ochrane ľudských práva základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co/34/2008-521 zo dňa 27. 03. 2008 a rozhodnutie Okresného súdu Trenčín, sp. zn. NM-4 C/57/2003-465 zo dňa 23. 10. 2007 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Porušovateľ je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia právnenému zástupcovi vo výške 9.663,- Sk na účet JUDr. M. Ď., do 15 dní od právoplatnosti nálezu.“

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril krajský súd, zastúpený jeho predsedom, podaním z 5. augusta 2008 sp. zn. Spr 237/08, v ktorom sa uvádza:

„V právnej veci navrhovateľa T., s. r. o., T. proti odporcom 1) N. M. a 2) JUDr. E. H. o náhradu škody na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín sp. zn. NM-4 C 57/2003-465 zo dňa 23. 10. 2007 Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací, rozhodol tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. V dôvodoch svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, prečo tak postupoval. Na tomto odôvodnení trvám a nemám k nemu čo dodať.“

Predseda krajského súdu v podaní z 5. augusta 2008 a právny zástupca sťažovateľa v podaní z 2. septembra 2008 uviedli, že netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v... čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prejednávaní a rozhodovaní veci patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov. Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (II. ÚS 172/05).

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu na uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súd. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika

ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takehoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd. Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd. Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takehoto postupu orgánu verejnej moci. Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie (II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, obdobne aj II. ÚS 9/00, III. ÚS 300/06).

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorému vyčíta jeho arbitrárnosť, pretože nebral do úvahy, že odporca postupoval podľa § 251 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku bez toho, aby bolo predbežné opatrenie o vypratání lekárne právoplatné, a tým aj vykonateľné.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd.

System tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd zotrúva na stanovisku (napr. IV. ÚS 1/02), že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi.

Tento prístup je dôsledkom toho, že všeobecný súd vychádza pri prerokúvaní a rozhodnutí vecí patriacich do jeho právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov a podzákonných úprav.

Ústavný súd je však oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecného súdu vo veciach, v ktorých niet iného nadriadeného alebo opravného súdu, ktorý by chránil základné právo účastníka konania pred súdom nižšieho stupňa (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Ústavný súd sústavne vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že ústava predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem.

Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 37/95 uviedol, že otázku právomoci súdu z hľadiska ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) treba posudzovať v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou, pričom vo veci sp. zn. PL. ÚS 18/98 zdôraznil, že v opačnom prípade, ak výklad právnych

predpisov je iný ako ústavne súladným spôsobom, môže to mať dopad na niektoré zo základných práv a slobôd.

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež konštantne zdôraznil, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže nahrádzať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo s medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecného súdu sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne, s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu (ako ochrancu ústavnosti) a krajského súdu pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci a podľa týchto zásad aj rozhodnutie krajského súdu bolo senátom ústavného súdu preskúmané.

Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ale aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že rozsudkom č. k. 19 Co 34/2008-521 z 27. marca 2008 potvrdil rozsudok Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. NM-4 C/57/2003-465 z 23. októbra 2007.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol:

„Pokiaľ navrhovateľ v podanom odvolaní namieta, že rozhodnutie okresného súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O. s. p.], treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V prejednávanej veci odvolací súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali

správnosť rozsudku okresného súdu...

Odporca 1) viedol oprávnene spor o vypratanie priestorov proti navrhovateľovi, a ak sám vypratanie realizoval na základe uznesenia o nariadení predbežného opatrenia, nemožno vzhľadom na všetky uvedené okolnosti posúdiť jeho konanie ako protiprávne z dôvodu, že o protiprávnosť nejde vtedy, ak sú dané okolnosti, ktoré ju vylučujú a ku ktorým patrí aj výkon práva alebo plnenie povinností podľa § 3 Občianskeho zákonníka, ale aj svojpomocné konanie podľa § 6 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ teda odporca 1) presťahoval veci z týchto priestorov do iných náhradných priestorov v intenciách vydaného predbežného opatrenia, jeho konanie samo o sebe nezaložilo protiprávnosť, nešlo ani o porušenie prevenčnej povinnosti v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka... Tvrdený vznik škody navrhovateľ v konaní nepreukázal. Nebolo bezpochyby preukázané, že vzorky, na prieskume ktorých je založený záznam z inšpekcie ŠUKL zo dňa 15. 3. 2002, by boli odobraté z liekov v náhradných priestoroch. Špeciálna inšpekcia, zameraná na uloženie liekov, ktoré boli vysťahované do náhradných priestorov, sa realizovala mesiac po tom, ako odporca 1) lieky a zdravotnícky materiál premiestnil. Hmotnoprávne podmienky pre zodpovednosť odporcu 1) podľa § 420 Občianskeho zákonníka preto nie sú dané. Vznik škody, ku ktorému by došlo v dôsledku protiprávneho konania odporcu 1), preukázaný v konaní nebol.

Správny je aj záver prvostupňového súdu o nedôvodnosti žaloby o náhradu škody aj vo vzťahu k odporčkyni 2), ktorá spísaním notárskej zápisnice o vypratání priestorov a prevzatím kľúčov od vypratávaných priestorov do svojej úschovy sa nedopustila protiprávneho konania vo vzťahu k navrhovateľom tvrdenej škode.“

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že tento sa nevysporiadal so základnou otázkou, že predbežné opatrenie sp. zn. 6 C 4/02 z 31. januára 2002 nebolo v čase vypratania 9. februára 2002 právoplatné, čo je základná skutková a právna otázka, z ktorej sa odvíja ďalší skutkový a právny postup. Krajský súd nedal odpoveď, prečo pripustil tzv. „útočnú svojpomoc“ namiesto realizácie uznesenia o predbežnom opatrení v rámci núteného výkonu (exekúciou) po nadobudnutí vykonateľnosti predbežného opatrenia.

Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľov nárok na náhradu škody bol zamietnutý z dôvodov, že u odporcu v 1. rade nešlo o protiprávne konanie a že sťažovateľ nepreukázal vznik škody.

Otázka protiprávnosti súvisí s realizáciou predbežného opatrenia, ktoré nebolo právoplatné a ani vykonateľné. Napriek tomu bolo vypratanie realizované. S touto otázkou sa krajský súd náležite nevysporiadal.

Podľa čl. 152 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Týmto ústavným príkazom sa krajský súd neriadil.

Podľa § 2 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov je upravené medzi základnými pojmami aj nakladanie s liekmi. Podľa § 2 ods. 4 citovaného zákona je aj skladovanie liekov považované za ich veľkodistribúciu. Pre zaobchádzanie s liekmi platia ustanovenia § 3 a nasl., ktoré vyžadujú na túto činnosť povolenie, ktorého súčasťou je aj posudok Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv [podľa § 7 ods. 3 písm. f) citovaného zákona].

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia neuviedol, prečo existenciu osobitnej právnej úpravy vzťahujúcej sa na oblasť liekov nevzal do úvahy pri svojej rozhodovacej činnosti najmä pri právnom posúdení veci.

Tieto skutočnosti sú v príčinnej súvislosti so vznikom škody, čo však krajský súd vo svojom rozhodnutí nevzal do úvahy.

Občiansky zákonník upravuje svojpomoc v ustanovení § 6, v ktorom sa uvádza, že ak hrozí neoprávnený zásah do práva bezprostredne, môže ten, kto je takto ohrozený, primeraným spôsobom zásah sám odvrátiť. Ide o prostriedok ochrany, ktorý právny

poriadok pripúšťa výnimočne po splnení zákonom ustanovených podmienok. Svojpomoc spočíva vo využití vlastných síl ohrozeného na ochranu svojich práv. Všetky podmienky svojpomoci (zásah do určitého subjektívneho práva, zásah musí hroziť bezprostredne, zásah musí byť neoprávnený, svojpomoc môže vykonávať iba ten, koho právo je ohrozené) musia byť splnené súčasne (kumulatívne). Absencia ktorejkoľvek z už uvedených štyroch podmienok znamená, že ide o protiprávne konanie. Svojpomoc je možné použiť iba na odvrátenie zásahu (tzv. obranná, defenzívna svojpomoc, ktorej cieľom je zachovať doterajší stav). Útočná (ofenzívna) svojpomoc, ktorej cieľom je zmeniť existujúci stav, nie je prípustná.

Ústavný súd preto na základe uvedeného dospel k názoru, že rozhodnutie krajského súdu je právne neodôvodnené, nezlučiteľné so zákonom, a teda aj nezlučiteľné s ústavou.

Krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 19 Co 34/2008 z 27. marca 2008, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že napadnutý rozsudok krajského súdu č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008 má arbitrárny charakter, jeho výrok je nezlučiteľný s ústavou a nevychádza zo stavu veci zisteného okresným súdom, došlo tým k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 19 Co/34/2008-521 z 27. marca 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si v sťažnosti uplatnil trovy konania v sume 9 663 Sk.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume 223 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 105 € (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) a režijný paušál. Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľa náhradu režijného paušálu v sume 6,30 € za každý úkon podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd vyslovil povinnosť krajského súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnemu zástupcovi sťažovateľa.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2009

